

Metodologije razvoja softvera

Scrum - Elementi

prof. dr Goran Sladić

Katedra za informatiku

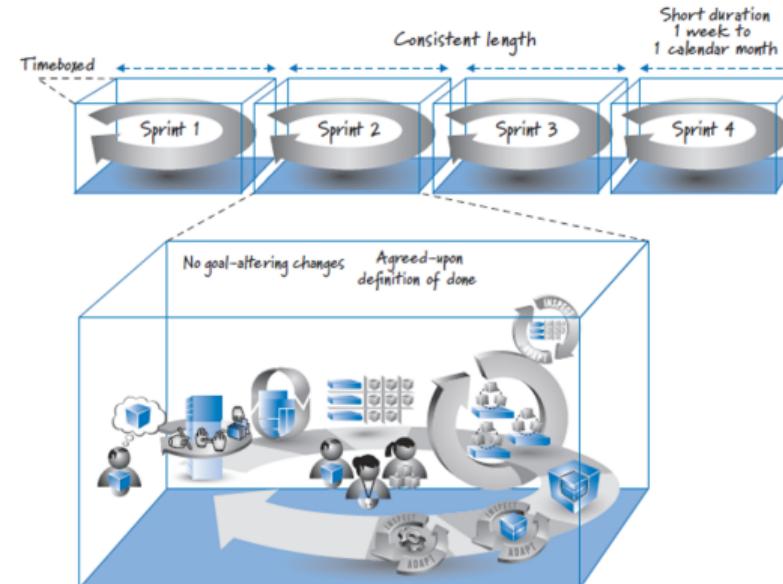
2022.

Fakultet tehničkih nauka
Univerzitet u Novom Sadu

Sprint

- Predstavlja osnovu Scrum okruženja

Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Sprint - timebox

- Sprintovi moraju biti vremenski ograničeni, imaju tačan datum početka i kraja
  - Vremenski okvir se naziva **timebox**
- U okviru timebox-a od razvojnog tima se očekuje da održivim tempom završe dogovoreni skup zadataka koji je u skladu sa ciljem sprinta

Sprint - timebox

- Razlozi zbog kojih je bitno vremensko ograničavanje
  - Ograničavanje količine rada koja je u toku (WIP - *work in process*)
    - *Timeboxing* je tehnika za ograničavanje količine rada koja je u toku
    - WIP predstavlja inventar posla koji je započet, ali nije završen
    - Sam tim planira da radi na onim zadacima koje očekuje da će završiti
    - Loše upravljanje i organizacija sprinta može ozbiljno da utiče na projekat
  - Prioritizacija
    - *Timeboxing* prisiljava na prioritizaciju zadataka – ovo podstiče rad na bitnim stvarima
  - Progres
    - Pomaže u demonstriranju progresu time što se završavaju i validiraju bitni delovi do unapred poznatog datuma (kraj sprinta)
    - Smanjuje organizacione rizike pomerajući fokus sa nepouzdanih izveštaja o učinku
    - Takođe pomaže razvojnom timu i klijentima da imaju bolji uvid u to šta je još preostalo do kraja projekta

Sprint - timebox

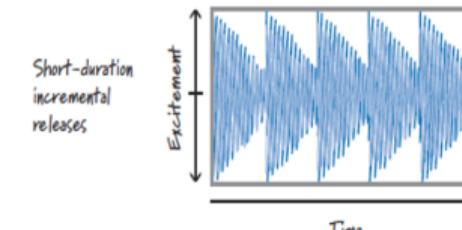
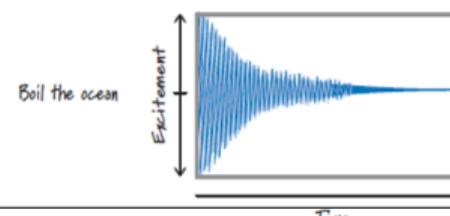
- Razlozi zbog kojih je bitno vremensko ograničavanje
  - Izbegavanje nepotrebnog perfekcionizma
    - Prisiljava razvojni tim da ne mora baš svaku sitnicu uraditi do savršenstva
  - Motivisanje zatvaranja
    - Pokazalo se da se poslovi u većoj meri završavaju kada postoji jasan datum do kada se mora završiti
  - Poboljšavanje prediktivnosti
    - Iako nije moguće precizno predvideti količinu posla koju tim može uraditi u narednoj godini, moguće je predvideti količinu posla u narednom sprintu koja može da se uradi

Sprint - kratko trajanje

- Razlozi zbog kojih je bitno kratko trajanje
  - Lakše planiranje
    - Lakše je planirati nekoliko nedelja unapred nego li nekoliko meseci
    - Sam postupak planiranja zahteva manje truda i mnogo je precizniji kod kraćeg trajanja
  - Brži *feedback*
    - Tokom svakog sprinta kreira se zadna verzija softvera koju klijent može da proba
    - U ranoj fazi razvoja moguće je uočiti neke nepoželjne solucije u razvoju softvera i zaobići ih

Sprint - kratko trajanje

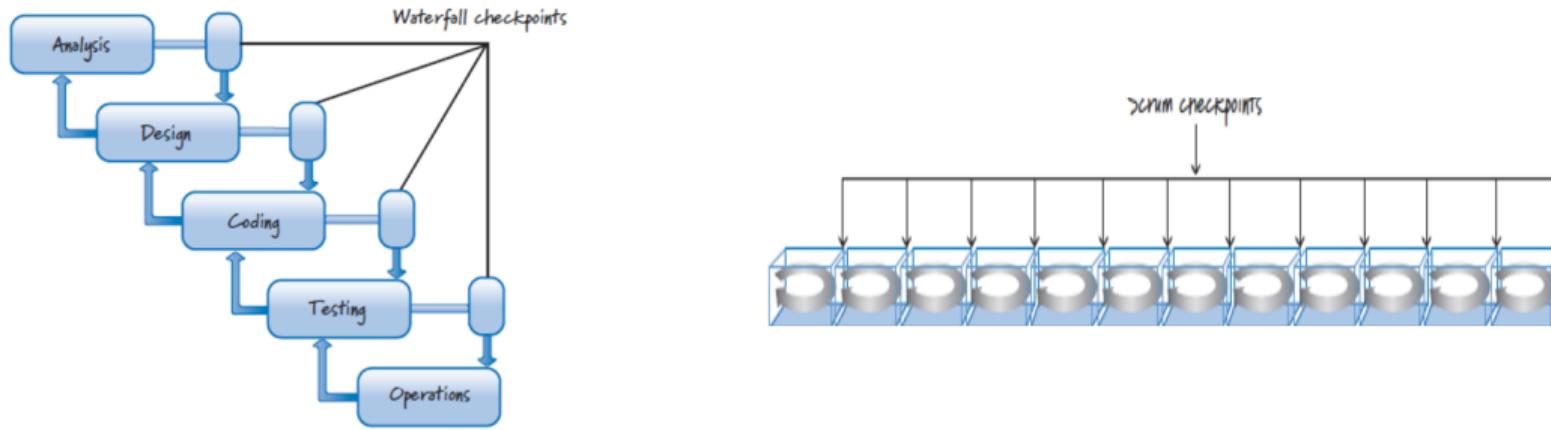
- Razlozi zbog kojih je bitno kratko trajanje
  - Poboljšavaju povratak investicije
    - Omogućuju češće i brže isporuke funkcionalnog softvera – čime klijent ima priliku za ranije ostvarivanje prihoda od tog softvera
  - Kontrolisana/ograničena greška
    - Čak i ako sve što se uradi u sprintu bude pogrešno ne mora bitno da utiče na ishod čitavog projekta – *koliko lošeg može da se uradi u nedelji – dve?*
  - Entuzijazam
    - U prirodi čoveka je da mu entuzijazam opada sa vremenom – na dužim projektima

Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Sprint - kratko trajanje

- Razlozi zbog kojih je bitno kratko trajanje
  - Češće kontrolne tačke
    - Mnogo više kontrolnih tačaka nego kod sekvenčnog rada na projektu
    - U složenom okruženju lakše je funkcionalisati ako ima više kontrolnih tačaka u kojima je moguće izvršiti prilagođavanje

Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Sprint - konzistentno trajanje

- Trajanje svih sprintova bi trebalo da bude identično osim u specifičnim slučajevima
- Specijalni slučajevi
  - Pomeranje sa npr. četvoronedeljnih na dvonedeljne sprintove radi češćeg *feedback-a*
  - Praznici, fiskalna godina, odmori
  - Očekivan period za novu verziju (*release*) – npt. nova verzija izlazi jednom nedeljno, a sprint je na dve nedelje
- Razlog za produženje sprinta ne može biti to što tim ne može da obavi čitav posao dogovoren za sprint
- Lakše se usklađuje ritam i olakšava planiranje

Sprint - nema promene cilja

- Jedno od važnijih pravila za sprint je da kada on započne nema promene cilja koji je definisan
- Šta je cilj sprinta?
  - Svaki sprint bi trebalo da se opiše ciljem sprinta koji predstavlja poslovni smisao i vrednost tog sprinta
  - Tokom faze planiranja tim treba da se dogovori oko toga šta će biti cilj i da se na osnovu toga odaberu iz *product backlog-a* stvari koje će biti urađene u sprintu
- Obostrana posvećenost
  - Razvojni tima se posvećuje da će ispuniti cilj do kraja sprinta
  - *Product Owner* se posvećuje da neće menjati cilj tokom sprinta
  - Balansira potrebu da poslovanje bude adaptivno na izmene, a opet dozvoljava timu da radi na nepromenljivom zahtevu

Sprint - nema promene cilja

- Pragmatičnost
  - Pravilo da nema promene cilja nije i zakon, tj. Scrum predviđa mogućnost da zbog novonastalih okolnosti ipak dođe do promene cilja
    - Npr. konkurenca lansira novi proizvod i u analizi se utvrdi da je potrebno promeniti cilj sprinta kako bi naš proizvod i dalje bio konkurentan
    - Npr. u produkcionom sistemu se desila greška koju tim mora da ispravi

Sprint - nema promene cilja

- Abnormalan prestanak

- Ako se desi situacija da je cilj sprinta postao potpuno besmislen, tim može odlučiti da sprint više nema smisla i predložiti *Product Owner*-u abnormalan prekid sprinta
- Tim se sa *Product Owner*-om dogovara oko novog sprinta
- U praksi ovo je dosta redak slučaj

Sprint - definicija završenosti

- Definicija završenosti – *definition of done*
- Kada se podrazumeva da je nešto završeno
- Obično se definiše lista zadataka (stavki) koje tim treba da uradi da bi se smatralo da je sprint završen
- Ova lista može da zavisi od:
  - Vrste projekta
  - Članova tima
  - Korišćenih tehnologija
  - Potencijalnih prepreka koje mogu da utiču na projekat
- Lista može da evoluira tokom projekta
  - Dozvoljeno je menjati listu od sprinta do sprinta
  - Obično se ove izmene vrše u nekoliko početnih sprintova

Sprint - definicija završenosti

- Definicija završenosti odnosi se na deo proizvoda koji se razvija u okviru sprinta
- Kako se deo proizvoda u stvari sastoji od stavki iz *product backlog-a*, svaka od ovih stavki mora biti završena u skladu sa definicijom završenosti

Zahtevi

- U Scrum-u zahtevi su nešto o čemu se pregovara, nisu fiksirani
- Na zahteve se gleda kao nešto što ima visok stepen slobode i što može da se menja da bi se što bolje postigao željeni poslovni cilj. Npr.
  - Ako ponestaje novca, neki malo manje bitni zahtevi se mogu odbaciti
  - Ako se tokom razvoja uvide neke nove činjenice koje utiču na smanjenje prioriteta zahteva, taj zahtev se može odbaciti
  - Ako se pojavi novi zahtev sa visokim prioritetom onda treba taj zahtev ubaciti u listu i posvetiti mu se

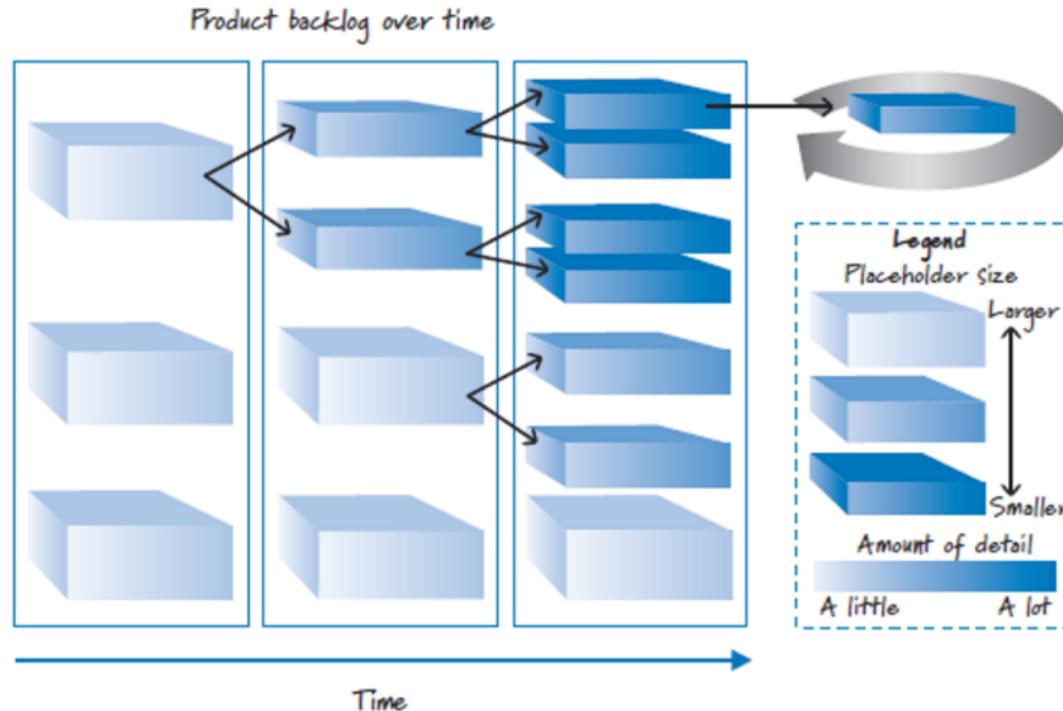
Zahtevi

- Pokazalo se da kada se kreira neki novi proizvod koji ima visok stopi inovacija učestalost promena zahteva je jako visoka
  - Nije moguće na samom početku kreirati sve zahteve koliko god se trudili
- Scrum ne zahteva da se svi zahtevi detaljno razrade na samom početku projekta
  - Ovim se štedi na vremenu i novcu
  - Očekuje se da će tokom vremena biti izmena, odnosno da će se neki zahtevi pojednostaviti tokom razvoja

Zahtevi

- Umesto da se u *Product backlog-u* (PB) kreira gomila detaljnih stavki (*items*) na samom početku kreira se manji skup stavki koji će vremenom evoluirati
- Svaka stavaka PB-a vezana je za neku poslovne ciljeve (*business value*) koja se želi implementirati

Zahtevi

Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Zahtevi

- Inicijalno stavke PB-a su velike
  - Predstavljaju širok opseg poslovnih ciljeva sa jako malo detalja
- Tokom vremena ove stavke će tokom konverzacije između učesnika biti redefinisane u kolekciju manjih i detaljnijih stavki
- Na kraju će PB stavke biti dovoljno male i dovoljno detaljne da mogu da se realizuju u okviru sprinta
  - Čak i tokom sprinta će se neki detalji razraditi u komunikaciji razvojnog tima i *Product Owner-a*

Zahtevi

- Scrum ne definiše standardni format za predstavljanje stavki PB-a
- U praksi mnogi timovi koriste „korisničke priče“ (*user stories*) za reprezentaciju
- Osim korisničkih priča koriste se i slučajevi korišćenja ili neke druge prilagođene tehnike

Zahtevi - Konverzacija

- Jedan od bitnih problema kod sekvensijalnog razvoja nastao je zbog prevelikog oslanjanja isključivo na pisane zahteve
- U Scrum-u konverzacija se koristi kao ključna poluga za razumevanje i pojašnjenje navedenih zahteva
- Konverzacija i dalje ne zamenjuje u potpunosti dokumentaciju
  - Oni koji žele ili moraju da kreiraju specifikaciju zahteva i dalje to mogu uraditi na osnovu stavki PB i detaljnog opisa vezanog za njih

Zahtevi – Progresivno usavršavanje

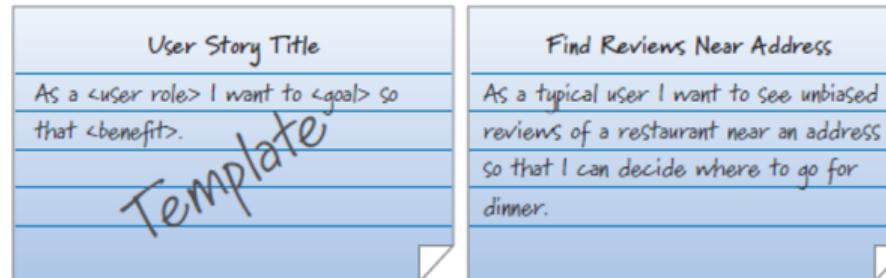
- Kod sekvencijalnog razvoja svi zahtevi moraju biti na istom nivou detalja u isto vreme, tj. ne bi smelo da se naknadno dodaju neki detalji za zahtev
- Ovo izaziva nekoliko problema:
  - Moraju se predvideti svi detalji u ranoj fazi razvoja kada se, po pravilu, najmanje zna o proizvodu
  - Svi zahtevi se tretiraju jednako bez obzira na prioritet – što znači da će se možda potrošiti vreme na nešto što se možda neće implementirati
  - Kreira se velika baza zahteva koja će se verovatno vrlo često tokom vremena menjati što je dosta skup proces
  - Smanjuje se verovatnoća da se, koristeći konverzaciju, pojasne zahtevi pošto su oni već definisani

Korisničke priče

- Format za predstavljanje poslovni ciljeva u *Product backlog-u*
- Nastaju na način koji ih čini razumljivim i poslovnim i tehničkim ljudima
- Strukturno su obično jednostavne
- Mogu biti napisane na različitim nivoima granularnosti i mogu progresivno da se modifikuju
- Jedan način za opis/definisanje *user stories* – 3C:
  - *Cards* (kartice)
  - *Conversation* (konverzacija)
  - *Confirmation* (potvrda)

Korisničke priče

- Ideja **kartica** je da korisnici na relativno malom parčetu papira napišu jedan *user story*
- Najčešći šablon za pisanje je da se navede **uloga korisnika** koji želi da postigne određeni **cilj** i šta je **benefit** postizanja tog cilja
- Namena kartice nije da se opišu svi detalji korisničke priče već da iskaže suštinu
- Predstavlja osnovu za neku dalju diskusiju

Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Korisničke priče

- Detalji zahteva se razotkrivaju i razrađuju u **konverzaciji** između razvojnog tima, *Product Owner-a* i klijenata
- Konverzacija po pravilu nije jednokratni događaj već nešto što će da traje
  - Jedna konverzacija tokom definisanja *user story-a*
  - Druga konverzacija tokom razrade *user story-a*
  - Treća tokom procene
  - Četvrta tokom planiranja sprinta
  - Peta tokom implementiranja i testiranja
  - ...
- Iako je konverzacija verbalna može se dopuniti odgovarajućom dokumentacijom

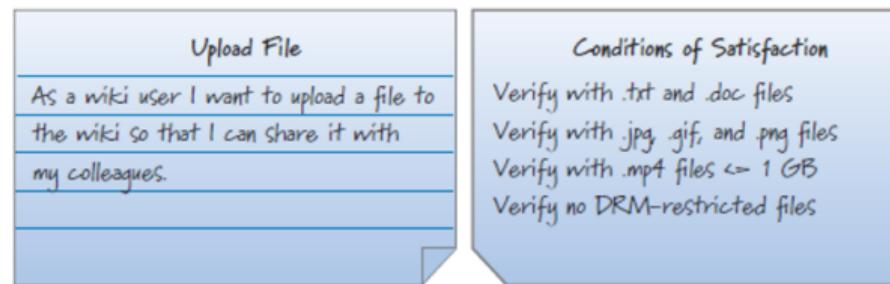
Johnson Visualization of MRI Data
As a radiologist I want to visualize MRI data using Dr. Johnson's new algorithm. For more details see the January 2007 issue of the Journal of Mathematics, pages 110–118.

Korisničke priče

- *User story* sadrži potvrdu u formi uslova za ispunjenost (zadovoljenje)
- Ovi uslovi predstavljaju kriterijume prihvatljivosti koji pojašnjavaju željeno ponašanje
- Koriste se od strane razvojnog tima radi boljeg razumevanja šta treba da se realizuje i testira i od strane *Product Owner*-a kako bi potvrdilo da je taj *user story* implementiran u skladu sa njegovim zahtevima

Korisničke priče

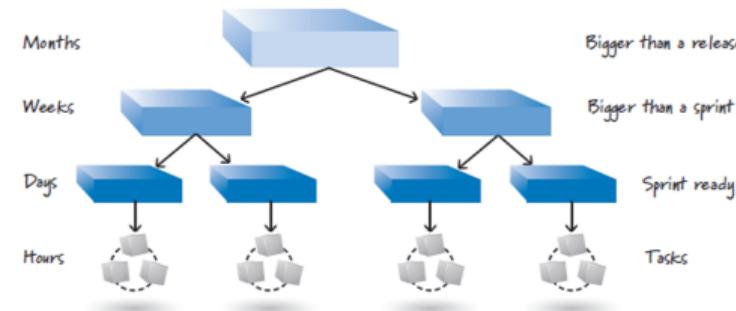
- Uslovi se obično navode na poleđini kartice
- Mogu se izraziti kao testovi prihvatljivosti (*acceptance tests*) visokog nivoa
  - Nisu jedini testovi za proveru funkcionalnosti iz *user story*-a
  - Sa strane *Product Owner*-a ovi testovi su važni jer predstavljaju dokaz da je nešto implementirano kako treba
  - Zgodni za definisanje inicijalnih *user story*-ja i za njihovo redefinisanje
  - Pristup baziran na testovima se zove još i **specification by example** ili **acceptance-test-driven development (ATTD)**

Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Korisničke priče

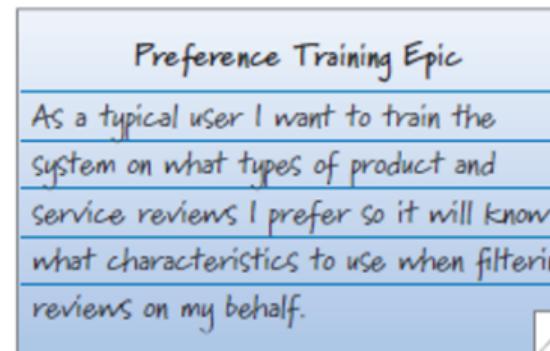
- Korišćenje korisničkih priča iste veličine tokom čitavog procesa razvoja nekog softvera nije pogodno
  - Npr. kratke korisničke priče su pogodne za sprintove, ali ne i za planiranja na visokom nivou
- Po pravilu *user stories* se pišu na različitim nivoima apstrakcije
  - Obično što je nivo apstrakcije viši to je potrebno više vremena za implementaciju - često više meseci i često opisuju jedan čitav *release*

Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Korisničke priče

- *User stories* na najvišem nivou apstrakcije se zovu još i epovi (**epics**)
  - Opisuju globalnu sliku ono što se želi postići
  - *Epic* nikad ne bi trebao da bude polazna osnova za sprint, već ga treba posmatrati kao nešto što predstavlja osnovu za kolekciju mnogo manjih i detaljnijih korisničkih priča

---

Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Korisničke priče

- *User stories* u trajanju od nekoliko nedelja zovu se još i **features**
- Najkraća forma se zove još i **stories/sprintable stories/implementable stories**
- Pojedini timovi koriste i pojam **teme (theme)** kojim se predstavlja kolekcija povezanih *user stories*
  - Zgodan način da se vidi šta pripada istoj funkcionalnoj oblasti
- **Zadaci (tasks)** su nivo ispod *user stories*
  - Obično predstavljaju nešto na čemu će raditi jedan ili dva člana tima
  - Njihova realizacija se meri u satima
  - Nisu isto što i *user stories*, tako da ne bi trebalo da se definišu kada i *user stories*
  - *Task* obično opisuje kako nešto napraviti, a ne šta napraviti

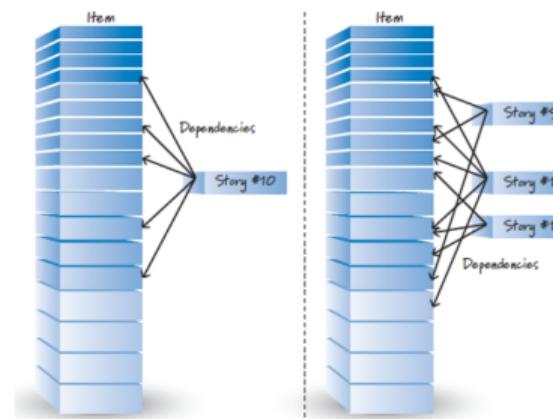
Korisničke priče

- Kako napisati dobre korisničke priče?
- Jedna preporuka je INVEST kriterijum koji se prilikom evaluacije koliko korisničke priče odgovaraju svojoj nameni:
  - Independent (nezavisnost)
  - Negotiable (mogućnost pregovaranja/dogovaranja)
  - Valuable (korisnost)
  - Estimatable (procenljivost)
  - Small (odgovarajuće dimenzionisan)
  - Testable (mogućnost testiranja)

Korisničke priče

● Independent (nezavisnost)

- Koliko god je moguće korisničke priče bi trebalo da su međusobno nezavisne ili bar što labavije povezane
- *User stories* koji imaju visok stepen zavisnosti komplikuju procenu, definisanje prioriteta i planiranje

Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Korisničke priče

● Negotiable (mogućnost dogovaranja/pregovaranja)

- *User stories* nisu pisani ugovor u formi unapred definisanih korisničkih zahteva već predstavljaju osnovu za nešto o čemu će se dalje pregovarati i diskutovati
- Dobre *user stories* jasno definišu koja poslovna funkcionalnost se želi realizovati i zašto, sa druge strane ostavljaju dovoljno prostora svim učesnicima da se dogovore oko detalja
- Najčešći slučaj gde se dogovaranje narušava je kada *Product Owner* navede kako treba neka *user story* da se implementira

Korisničke priče

• Valuable (korisnost)

- Svaki *user story* bi trebalo da ima neku vrednost ili klijentu ili krajnjim korisnicima softvera ili oboma
- Ako od nekog *user story*-a korist nema ni klijent ni krajnji korisnik onda on ne bi trebalo da se nađe u *product backlog*-u
- Postavlja se pitanje šta sa *user stories* koje imaju neku vrednost razvojnom timu, ali ne i klijentu i korisnicima – **tehničke korisničke priče**
  - Ključni problem kod ovakvih *user stories* je što treba ubediti *Product Owner*-a u njihov svršishodnost, tj. objasniti mu zašto treba da finansira i to
  - U praksi tehničke *user stories* se obično ne smeštaju u *product backlog*, već se obično predstavljaju kao *task*-ovi

Migrate to New Version of Oracle
As a developer I want to migrate the system to work with the latest version of the Oracle DBMS so that we are not operating on a version that Oracle will soon retire.

Korisničke priče

● Estimatable (procenljivost)

- Svaki *user story* bi trebalo da bude procenljiv od strane razvojnog tima koji će izvršiti dizajn, implementaciju i testiranje
- Procena obezbeđuje indikator o veličini *user story*-a, a time i indikatore o vremenu i trošku potrebnom za realizaciju
- Veličina *user story*-a je jako bitna informacija za Scrum tim
- Ako tim nije u stanju da proceni veličinu *user story*-a onda je ona ili jako velika, ili dvosmislena (neprecizna) ili tim nema dovoljno znanja da bi izvršio adekvatnu procenu
  - Ako je suviše velika tim treba zajedno sa *Product Owner*-om da je dekomponuje na više manjih
  - Ako je neprecizna treba da se rasprave elementi koju je čine nepreciznom/dvosmislenom
  - Ako tim nema dovoljno znanja onda je potrebna dodatna aktivnost po pitanju pojašnjenja tog *user story*-a

Korisničke priče

- **Small (odgovarajuće dimenzionisan)**

- Veličina *user stories* zavisi od nivoa apstrakcije
- *User stories* namenjeni za sprintove treba da budu dimenzionisani u skladu sa dogovorenim trajanjem sprintova
  - Poželjno je da *user story* traje kraće od samog sprinta
  - Uvek je bolje imati u jednom sprintu više *user stories* koji traju kraće, nego li imati jedan *user story* koji traje jednako kao i sam sprint pošto je tada rizik nezavršetka *user story* veći

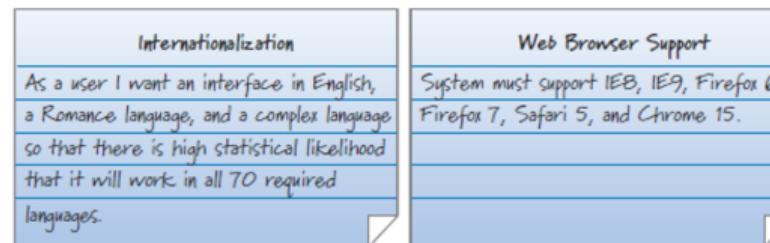
Korisničke priče

● **Testable (mogućnost testiranja)**

- *User stories* bi trebalo da mogu da se tesitaju u Bulovom smislu: testovi su ili prošli ili nisu
- *User story* koji može da se testira ima dobar kriterijum prihvatanja (*acceptance criteria*)
- Bez mogućnosti testiranja ne može se znati da li je određeni *user story* realizovan ili ne na kraju sprinta
- Za neke *user stories* ne postoji praktičan način za testiranje
  - Npr. Od sistema se zahteva 99.999% uptime u produkciji

Korisničke priče

- Nefunkcionalni zahtevi predstavljaju ograničenja na nivu čitavog sistema
- Mogu, a ne moraju da se predstavljaju kao *user stories*
- Utiču na dizajn i testiranje većine *user stories* u *product backlog-u*
- Svaki funkcionalni zahtev je nešto što se obično uključuje u definiciju završenosti

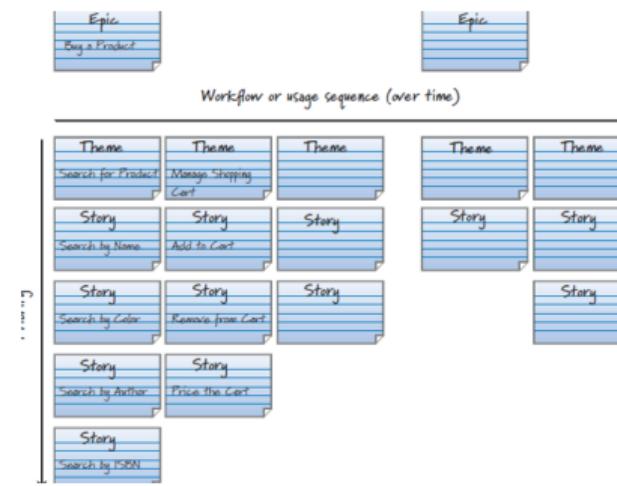
Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Korisničke priče

- Kako se formiraju *user stories*?
- U tradicionalnom pristupu zahtevi se formiraju tako što se korisnici pitaju šta žele – u praksi se ovo pokazalo kao loš pristup
- Drugi pristup je uključiti korisnike u tim koji odlučuje šta treba da se napravi i koji konstantno razmatra šta se pravi
  - Obično se sprovode **user-story-writing workshop-ovi**
  - Na ovim *workshop-ovima* učestvuje i *Product Owner*, *Scrum Master*, razvojni tim, klijenti i neka druga strana (ako treba)
  - Traju od nekoliko sati do nekoliko dana
  - Od *workshop-a* se ne očekuje da se odjednom generiše kompletna lista *user stories*, već obično ima specifični fokus
    - Npr. Na *workshop-u* se razmatra šta treba da ide u sledeći *release*
  - Na prvom *workshop-u* se obično i određuju uloge u organizaciji sa ciljem da se definišu uloge koje se u delu uloge u user stories ("As a <user role>, I want to...")
  - Tokom samog *workshop-a* nema standardnog načina za generisanje user stories
    - Koristi se i *top-down* i *bottom-up* pristup

Korisničke priče

- Story mapping je tehnika koja se bazira na korisnički orijentisanoj perspektivi za kreiranje *user stories*
- Osnovna ideja je da se korisničke aktivnosti visokog nivoa dekomponuju u *workflow* koji se potom dekomponuje u skup detaljnijih zadataka

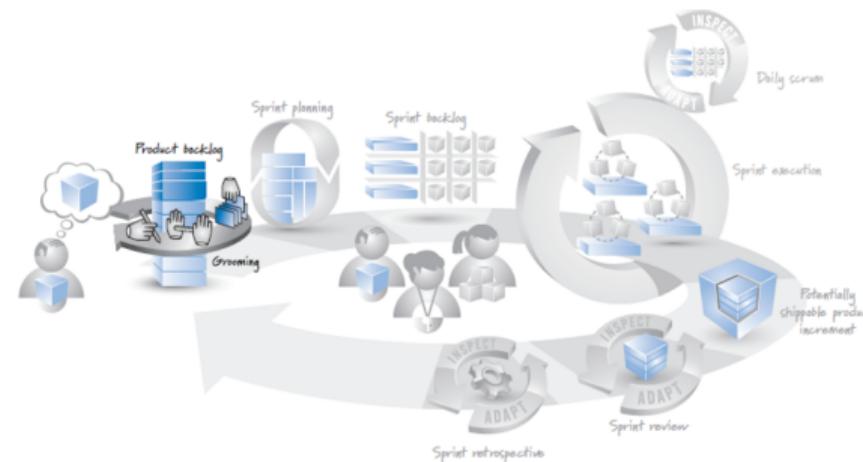
Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Korisničke priče

- Osnovna razlika između **user-story-writing workshop-a** i **story mapping-a** je što je tokom *workshop-a* fokus primarno na generisanju *user stories*, a ne na definisanju njihovog prioriteta
- Tehnika *story mapping-a* se može iskoristiti kao komplement *workshop-u* da pomogne u definisanju prioriteta i vizuelizaciji prioriteta *user stories*

Product Backlog

- Lista željenih funkcionalnosti sa prioritetima
- Obezbeđuje podršku za centralizovano i prošireno razumevanje šta se razvija i redosled u kome treba da se razvija
- Dostupan je svim učesnicima projekta

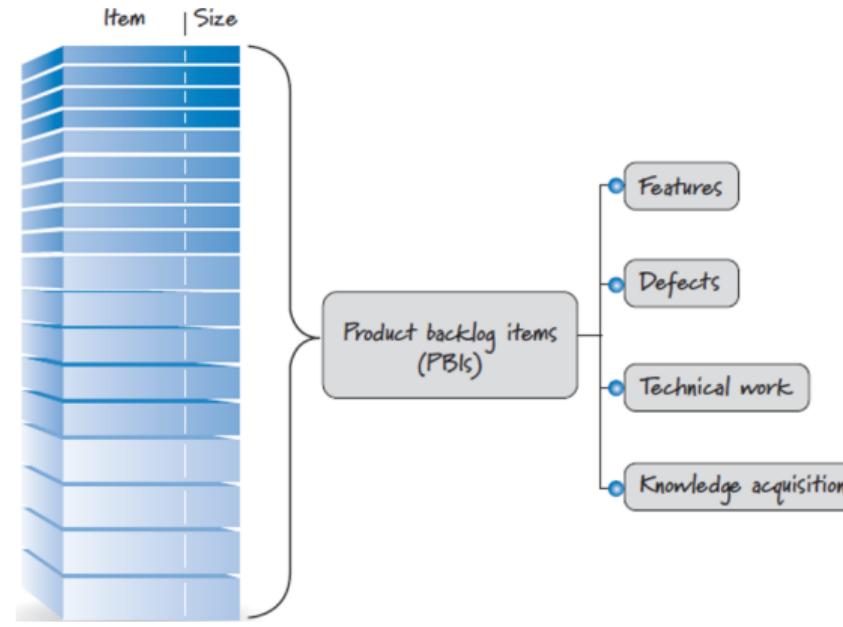
Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Product Backlog - Stavke

- *Product Backlog* sastoji se od stavki (*Product Backlog Items* - PBIs)
- Većina stavki su funkcionalnosti (**features**) koje imaju neku vrednost za klijenta
  - Potpuno nove funkcionalnosti ili postojeće koje treba da se promene (**change**)
- Stavke su najčešće napisane kao *user stories*
- Osim funkcionalnosti PBIs mogu da opisuju i neke nedostatke koje treba popraviti (**defects**), tehnička poboljšanja (**technical work**), akviziciju znanja (**knowledge acquisition**)

Product Backlog - Stavke

- Vrste stavki *Product Backlog-a*

Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Product Backlog - Stavke

● Primeri stavki

PBI Type	Example
Feature	As a customer service representative I want to create a ticket for a customer support issue so that I can record and manage a customer's request for support.
Change	As a customer service representative I want the default ordering of search results to be by last name instead of ticket number so that it's easier to find a support ticket.
Defect	Fix defect #256 in the defect-tracking system so that special characters in search terms won't make customer searches crash.
Technical improvement	Move to the latest version of the Oracle DBMS.
Knowledge acquisition	Create a prototype or proof of concept of two architectures and run three tests to determine which would be a better approach for our product.

Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Product Backlog - Kvalitet

- Jedna preporuka za formiranje kvalitetnog PB-a je DEEP kriterijum
  - Detailed appropriately (adekvatan nivo detalja)
  - Emergent (promenljiv)
  - Estimated (procenjen)
  - Prioritized (dodeljen prioritet)
- Slično kao što je INVEST kriterijum pogodan za ocenjivanje user stories, DEEP kriterijum je zgodan za proveru da li je PB strukturiran na dobar način

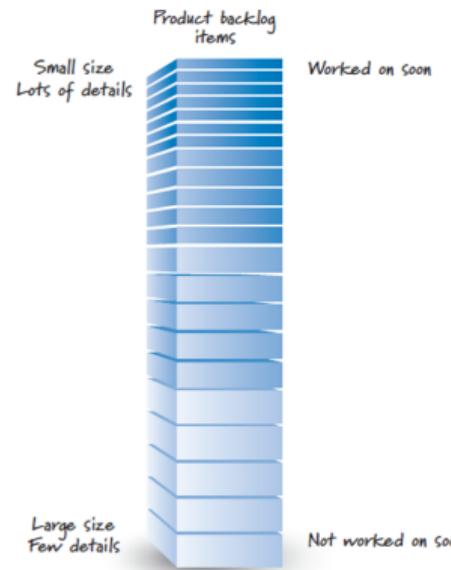
Product Backlog - Kvalitet

- *Detailed appropriately* (adekvatan nivo detalja)

- Ne očekuje se da sve stavke PB u istom trenutku imaju isti nivo detalja
- PBIs na kojima se planira uskoro raditi trebalo bi da se nalaze negde na vrhu PB-a, da budu relativno male (da se mogu realizovati u okviru jednog sprint-a) i da budu veoma detaljne
- PBIs na kojim se uskoro neće raditi nalaze se pri dnu PB i po pravilu su relativno veliki i sa malo detalja
- Kako se bliži rad na nekoj većoj stavci (npr. epu) oni se dekomponuju na više manjih koji se potom detaljno razrađuju
  - Ovo treba da se vrši po *just-in-time* principu, tj. dekompozicija i detaljan opis se vrši baš kad je potrebno, ne mnogo ranije ili kasnije

Product Backlog - Kvalitet

- *Detailed appropriately (adekvatan nivo detalja)*

Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Product Backlog - Kvalitet

- *Emergent* (promenljivost)

- Sve dok se proizvod razvija ili održava PB nikad nije kompletan ili zatvoren već se konstantno menja na osnovu različitih faktora: ekonomskih, tehničkih ...
- Struktura PB se konstantno menja tokom vremena
  - Dodaju se nove stavke
  - Redefinišu se postojeće
  - *Product Owner* vrši rebalans i promenu prioriteta
  - ...

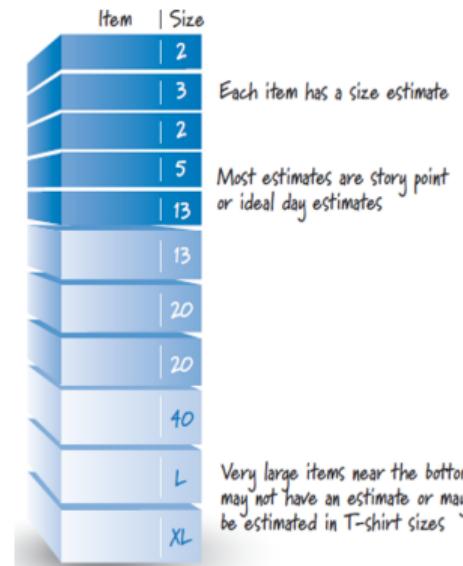
Product Backlog - Kvalitet

- *Estimated* (procenjen)

- Za svaku stavku PB-a procenjuje se odgovarajuća vrednost (veličina) koja odgovara trudu potrebno za realizaciju te stavke
- *Product Owner* koristi ove procene kao jednu od stvari prilikom određivanja prioriteta PBIs, a time i njihovog položaja u PB-u
- Većina stavki PB-a se procenjuju u **poenima** ili **danimu** (o ovome više priče kasnije ...)
- Procene bi trebalo da budu razumno tačne, ne moraju biti preterano precizne
- Stavke na vrhu PB je moguće mnogo preciznije proceniti nego li stavke na dnu prvenstveno jer su manje i imaju više detalja
  - Veće stavke se često ne procenjuju ili se koriste grublje ocene (M, L, XL, XXL, ...)

Product Backlog - Kvalitet

- *Estimated (procenjen)*

Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

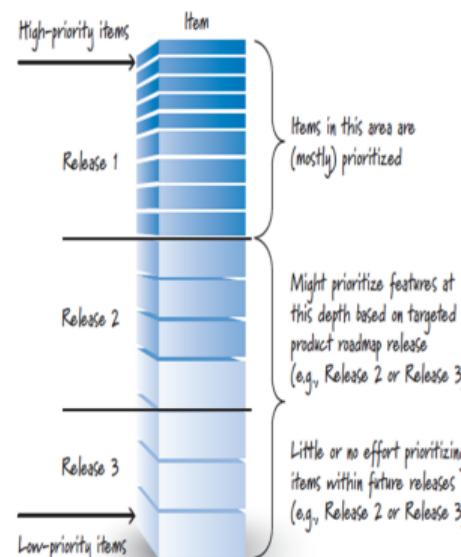
Product Backlog - Kvalitet

- **Prioritized** (dodeljen prioritet)

- Iako se PB obično definiše kao lista stavki sa dodeljenim prioritetima, nije realno da će svim stavkama u PB-u biti dodeljen prioritet
- Obično se prioritet dodeljuje stavkama za koje se očekuje da će biti realizovane u nekoliko narednih sprintova
- U praksi se pokazalo zgodno da se prioritet dodeli stavkama koje se odnose na tekući *release*, a za sve naredne *release*-ove prioritet može ugrubo da se definiše ili se ne definiše uopšte
  - Može se desiti da narednog *release*-a neće ni biti pa su onda uzaludno potrošeni vreme i novac

Product Backlog - Kvalitet

- *Prioritized (dodeljen prioritet)*

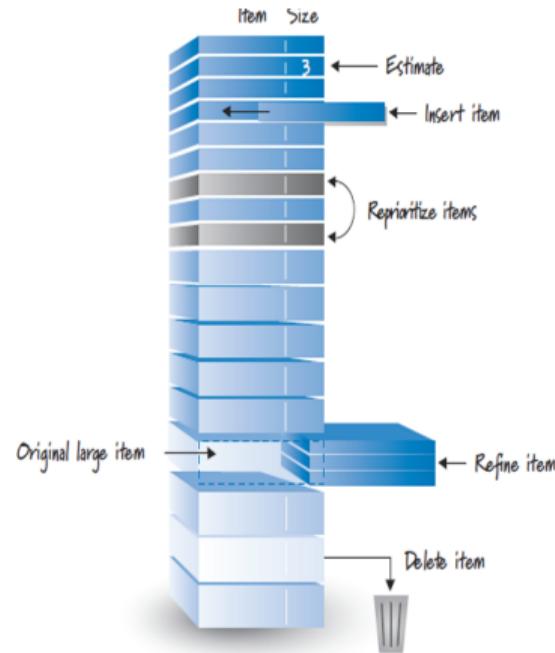

Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Product Backlog - Grooming

- Da bi se postigao DEEP princip PB se mora redovno administrirati, upravljati, organizovati što se u literaturi obično zove *product backlog grooming*
- *Grooming* se odnosi na tri osnovne aktivnosti kreiranje i ažuriranje (dodavanje detalja) PBI, procena PBI i dodeljivanje prioriteta PBI

Product Backlog - Grooming

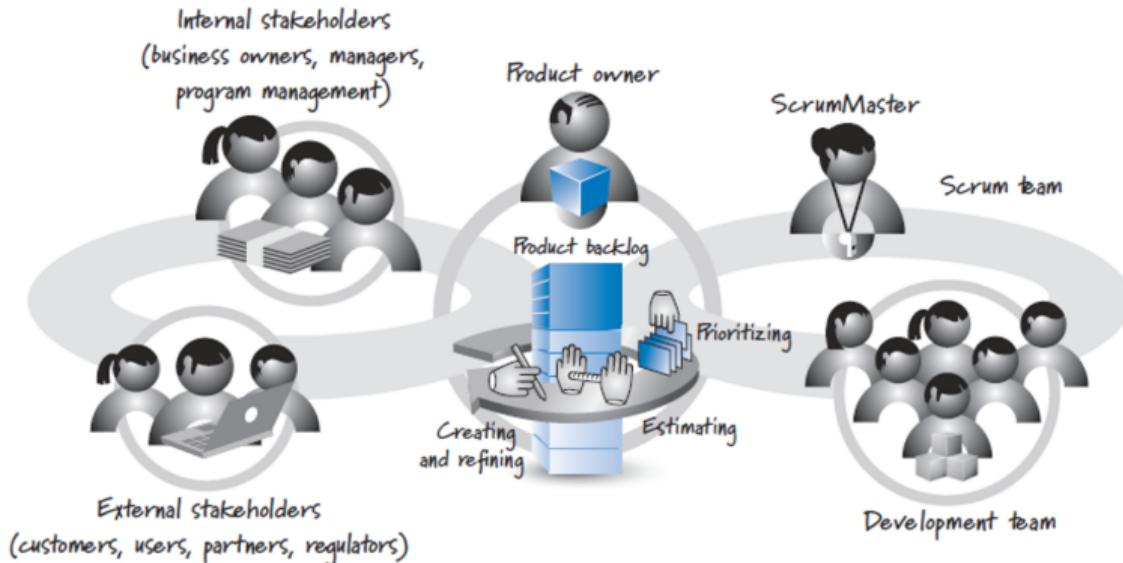

Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Product Backlog - Grooming

- Ko sprovodi *grooming*?
  - Pored *Product Owner*-a učestvuju i klijenti, razvojni tim, *Scrum Master* i eventualno i neki drugi učesnici koji imaju interes u projektu ili koji su važni za projekat
  - Učešćem svih ovih uloga stiče se bolje razumevanje o projektu i smanjuje se verovatnoća da je nešto pogrešno protumačeno
- Obično je *Product Owner* osoba koja vodi čitav postupak i neko ko daje finalnu odluku za svaku aktivnost u *grooming* procesu
  - Ipak ove odluke bi trebalo da se donešu konsenzusom svih učesnika i da na kraju postoji razumevanje svih učesnika zašto su takve odluke donešene
- Što se tiče klijenata oni za ovaj postupak treba da alociraju dovoljno vremena da može kvalitetno da se obavi
  - Vreme zavisi od same organizacije i tipa projekta
- Razvojni tim obično odvaja do 10% vremena svakog sprinta na *grooming* aktivnost

Product Backlog - Grooming

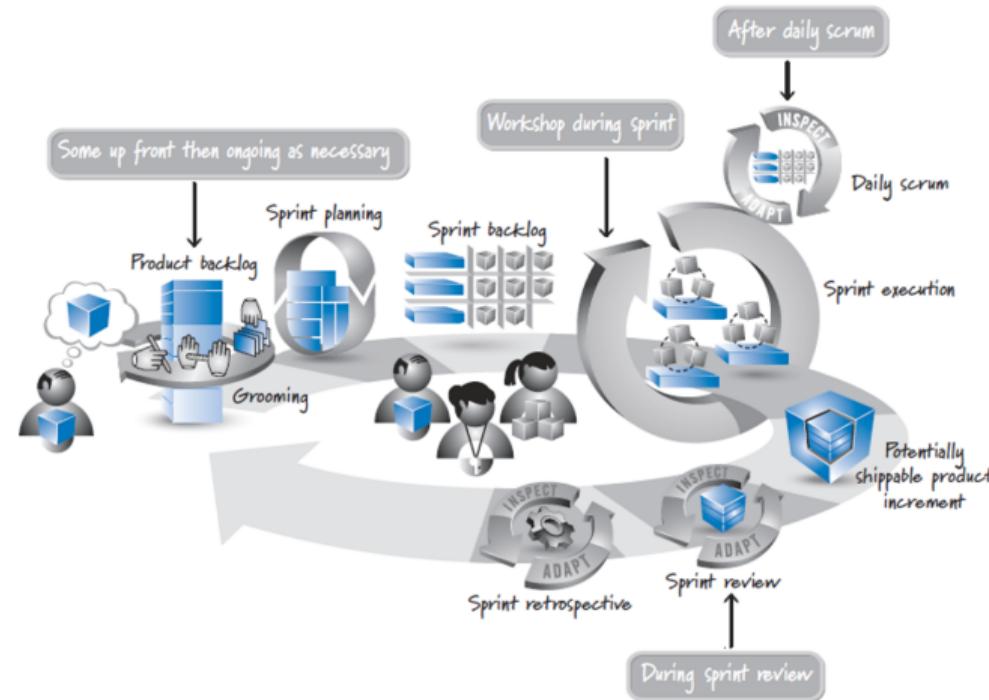
Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Product Backlog - Grooming

- Kad treba da se vrši *grooming*?

- Scrum kaže da *grooming* treba da se sprovede, ali ne specificira kada
- Pošto se u Scrum-u očekuje da se PB može konstantno menjati potrebno je obezbediti da *grooming* aktivnosti budu jedan od ključnih delova kako upravljati zadatim poslom, tj. omogućiti da se *grooming* aktivnosti obave u okviru svake faze Scrum-a
- Neki timovi *grooming* obavljaju tokom sprinta, umesto da to obave u jednom vremenskom bloku – inkrementalni *grooming*
  - U ovom slučaju ne moraju svi biti uključeni u *grooming*

Product Backlog - Grooming

Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Product Backlog - Definicija spremnosti

- *Grooming* će obezbediti da stavke PB koje su na vrhu budu spremne za sprint
- Neki Scrum timovi su formalizovali ovu ideju tako što su uveli **definiciju spremnosti**
- Po definicijom spremnost podrazumeva se lista zahteva koje stavka PB treba da ispuni da bi bila spremna za sprint
- Pokazalo se da ova lista pozitivno utiče na šansu da će razvojni tim ispuniti cilj sprinta

Product Backlog - Grooming

- Primer liste za definiciju spremnosti

Definition of Ready	
☐	Business value is clearly articulated.
☐	Details are sufficiently understood by the development team so it can make an informed decision as to whether it can complete the PBI.
☐	Dependencies are identified and no external dependencies would block the PBI from being completed.
☐	Team is staffed appropriately to complete the PBI.
☐	The PBI is estimated and small enough to comfortably be completed in one sprint.
☐	Acceptance criteria are clear and testable.
☐	Performance criteria, if any, are defined and testable.
☐	Scrum team understands how to demonstrate the PBI at the sprint review.

Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

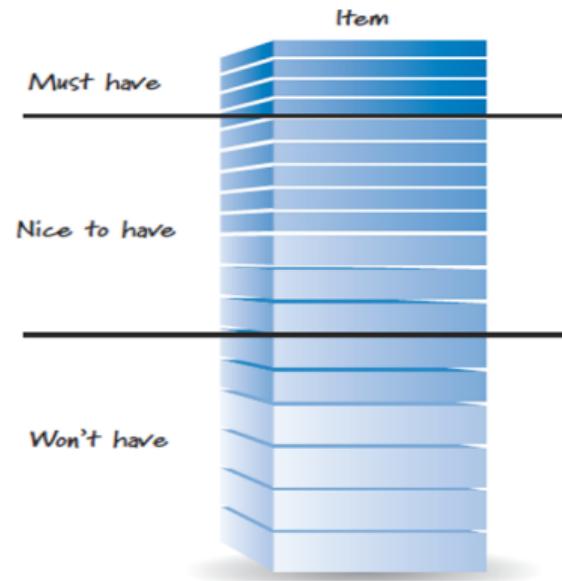
Product Backlog – Upravljanje tokom

- Neodređenost/neizvestnost u razvoju softvera teško može da se izbegne
- U velikoj meri *product backlog* smanjuje tu neodređenost, ali retko kad može da je svede na nulu
- Uloga *product backlog*-a sa stanovišta upravljanje neodređenosti posebno je važna za podršku:
  - *Release Flow Management*
  - *Sprint Flow Management*

Product Backlog – Upravljanje tokom

• *Release Flow Management*

- Proces *grooming-a* treba da bude takav da PB nakon njega bude pripremljen u skladu sa planom tekućeg *release-a*
- PB se podeli na tri dela:
  - *Must have* – moraju biti u *release-u*
  - *Nice to have* – obično idu u sledeći *release* ako bude prilike
  - *Won't have*
- Ovakvo održavanje (delenje) PB pomaže u boljem planiranju *release-a*

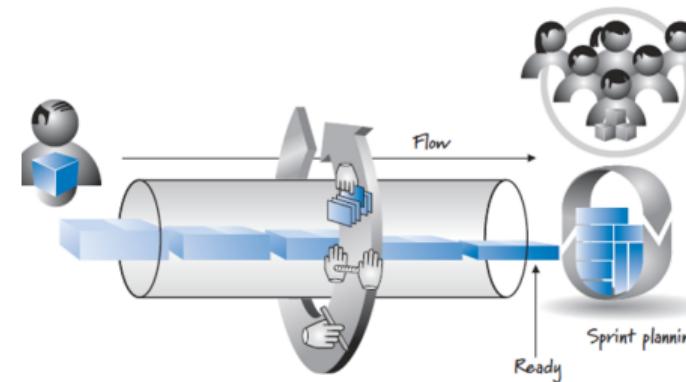

Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Product Backlog – Upravljanje tokom

• Sprint Flow Management

- Kada se radi *grooming* za tok sprinta zgodno je PB posmatrati kao cev kroz koju prolaze zahtevi koji ulaze u sprint
  - *Grooming* postupak traje dok zahtevi „teku“ kroz „cev“
- Tokom *grooming* aktivnosti u „cev“ ulaze veći nerazrađeni zahtevi, a iz nje izlaze manji, detaljno razrađeni zahtevi spremni za sprint

Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Product Backlog - Upravljanje tokom

● *Sprint Flow Management*

- Brzina toka zahteva kroz „cev“ mora biti adekvatna
- Ako je tok (*grooming* postupak) suviše spor tim neće imati materijala sa kojim može da planira sledeći sprint
- Ako je tok (*grooming* postupak) suviše brz može se desiti da je veliki broj zahtev detaljno razrađen, ali usled nekih izmena zahtevi će se morati ponovo razrađivati ili menjati ili čak odbaciti
- U praksi se pokazalo da je obično dovoljno imati materijala unapred za do 3 sprinta

Product Backlog – Koliko PB-ova imati?

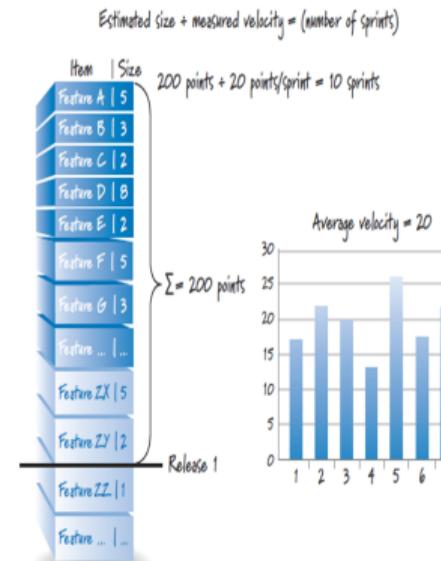
- Obično je pravilo jedan proizvod jedan *product backlog*
  - Ponekad je teško ustanoviti šta je proizvod
    - Npr. MS Office Suite ili Word, Excel, PowerPoint, ...
- Za velike proizvode često se formira hijerarhijski PB
  - Na vrhu je PB sa epovima
  - Na nižim nivoima su PB-ovi razrađeni epovima, pri čemu se svaki PB odnosi na neku celinu/oblast proizvoda
- Ako više timova radi na proizvodu onda se PB obično strukturira tako da svaki tim vidi samo ono što je relevantno za njega

Procena i brzina

- Kada se planira upravljanje razvojem nekog proizvoda potreban je odgovor na tri bitna pitanja:
  - Koliko funkcionalnosti će biti kompletirano?
  - Kada će biti završeno?
  - Koliko će koštati?
- U Scrum-u da bi se odgovorilo na ova pitanja potrebno je proceniti veličinu onoga što se razvija i izmeriti brzinu ili tempo sa kojim se posao može završiti
- Na osnovu ovih mera moguće je dati neku procenu o trajanju posla i time cenu posla

Procena i brzina

● Primer procene i brzine

Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Procena i brzina

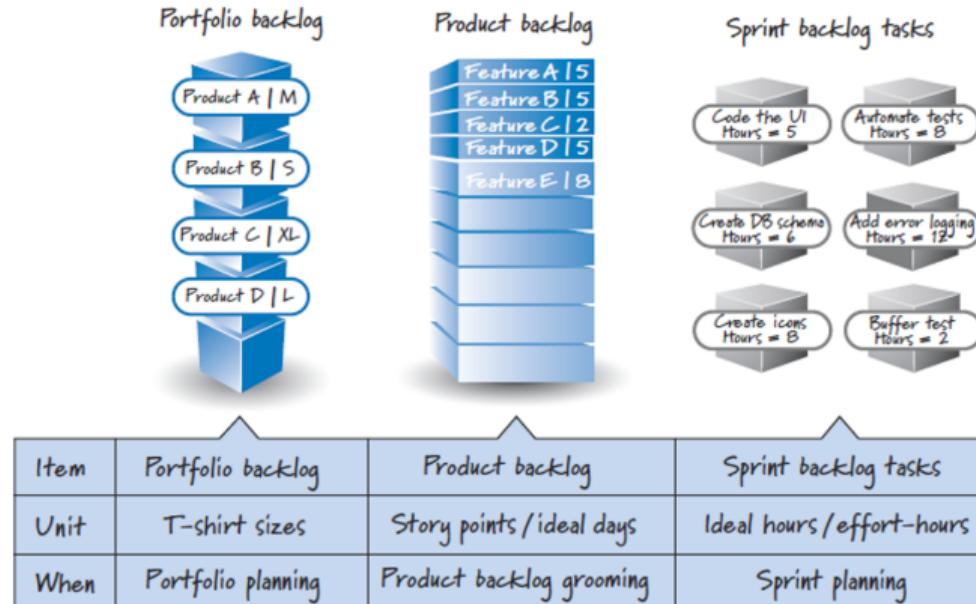
• Primer procene i brzine

- Koliko vremena je potrebno za *release 1*?
  - Potrebno je izmeriti veličinu *release-a 1*
  - Veličina se meri tako što se saberu individualne veličine svake stavke *product backlog-a* koja ide u *release 1*
- Kada je poznata veličina potrebno je proceniti brzinu tima, tj. koliko posla tim obično obavi za jedan sprint
  - Na kraju sprinta sumiraju veličine svih stavki PB-a koje su relizovane tokom sprinta – ta suma predstavlja brzinu tima za taj sprint
  - Kad imamo više realizovanih sprintova može se uzet srednja vrednost brzina za svaki sprint
- Na kraju se broj ukupnih veličina stavki PB-a deli sa prosečnom brzinom za sprint i dobija se broj sprintova potrebnih da se realizuje projekat, tj. dobija se vreme trajanja projekta

Procena i brzina – Šta i kad se procenjuje

- U prethodnom primeru su se za procenu koristili poeni (**story points**)
- Tokom razvoja proizvoda procene obično moraju vršiti na različitim nivoima granularnosti i samim tim koristiti različite jedinice za to
- U većini organizacija procena za potrebe planiranja se vrši na tri različita nivoa detalja
  - *Portfolio backlog*
  - *Product backlog*
  - *Sprint backlog*

Procena i brzina – Šta i kad se procenjuje

Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Procena i brzina – Šta i kad se procenjuje

- *Portfolio Backlog* procena

- Iako *Portfolio backlog* nije deo standardnog Scrum-a, mnoge organizacije ga poseduju i u njemu se nalazi lista proizvoda/projekata koji se planiraju realizovati
- Pošto ovaj backlog sadrži globalne stavke sa vrlo malo detalja procena se vrši prilično grubo – obično po veličini majica

Procena i brzina – Šta i kad se procenjuje

- *Portfolio Backlog* procena

- Kada stavke PB dođu na red po prioritetu i kada je završen *grooming* proces kojim su uključeni dodatni detalji za stavke većina timova vrši numeričko procenjivanje u *story* poenima ili još bolje danima
- Procena stavki PB se obično vrši u okviru *grooming* aktivnosti, obično na tzv. „*estimation meetings*“
- Neki smatraju da procena stavki PB-a nije neophodna stvar za uspešan Scrum jer s vremenom uigrani timovi mogu bez ocenjivanja da procene koliko stavki PB se može izvršiti u sprintu

Procena i brzina – Šta i kad se procenjuje

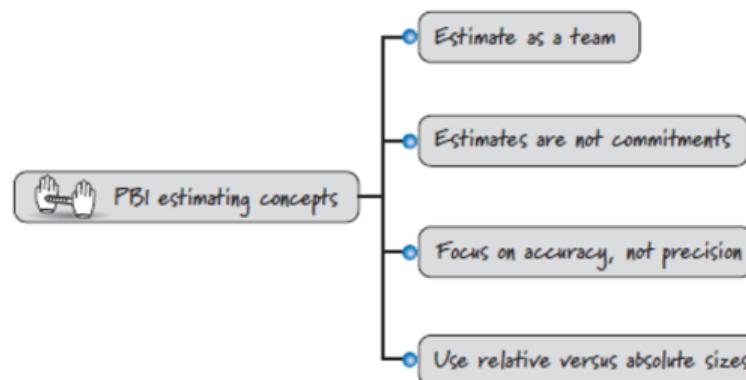
- *Portfolio Backlog* procena

- Na najdetaljnijem nivou procenjuju se zadaci (*tasks*) koji se nalaze u *sprint backlog-u*
- Zadaci se obično procenjuju u čovek-satima (*ideal hours, effort-hours, man-hours, person-hours*)

Procena i brzina – koncepti procene PB-a

• Četiri elementa

- Timska procena
- Procene nisu i obaveze
- Fokus je na tačnosti, a ne na preciznosti
- Koristiti relativne veličine

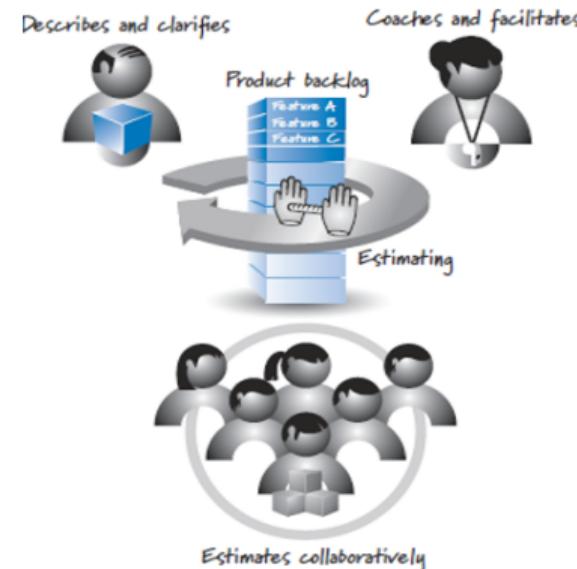

Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Procena i brzina – koncepti procene PB-a

• Timska procena

- Svi članovi razvojnog tima bi trebalo da timski učestvuju u proceni, a ne pojedinci
- Svaki član tima procenjuje iz svog ugla
- *Product Owner* i *Scrum Master* su prisutni na proceni, ali oni ne bi trebalo da rade samu procenu

Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Procena i brzina – koncepti procene PB-a

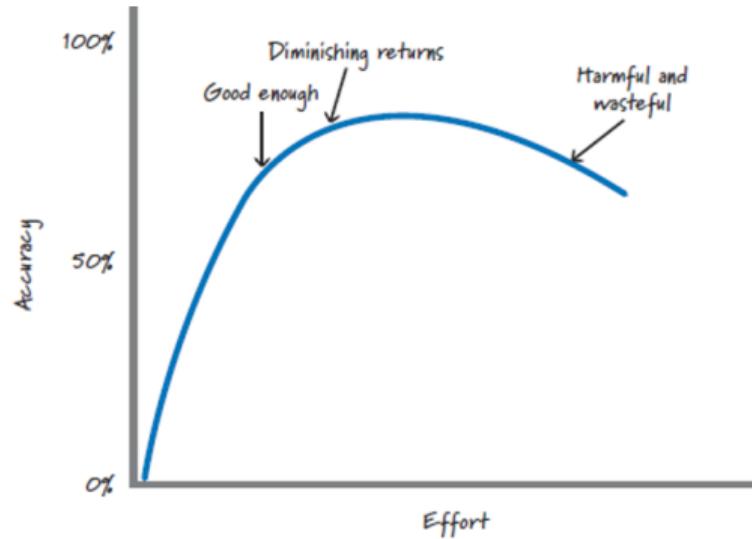
- Procene nisu i obaveze
  - Ovaj koncept se obično tiče menadžera
    - Vrlo često zahtevaju da se tim obaveže na procene - što nije u skladu sa Scrum-om
- Scrum ne zahteva od razvojnog tima da se obaveže da će sve realizovati u skladu sa navedenim procenama

Procena i brzina – koncepti procene PB-a

- Fokus je na tačnosti, a ne na preciznosti
  - Procene moraju biti tačne, ali ne i preterano precizne
  - Uglavnom preterano precizne procene su obično bespotrebne
    - Utrošeno je dosta truda da bi se takve procene realizovale
    - Sve postaje beskorisno kada se uvidi da se nešto pogrešno razumelo
  - Preporuka je da se utroši truda toliko da procene budu dovoljno dobre

Procena i brzina – koncepti procene PB-a

- Tačnost vs. preciznost

Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Procena i brzina – koncepti procene PB-a

- Korstiti relativne veličine

- Preporuka je da se koriste relativne veličine, a ne apsolutne
- Obično poređi koliko se stavke međusobno relativno rezlikuju, a ne apsolutno
- Lakše je proceniti

Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Procena i brzina – jedinice procene

- Iako Scrum ne definiše standardne jedinice sa procenu stavki PB-a u praksi su najviše zastupljeni *story points* (cc 70%) i čovek-dani (cc 30%)

Procena i brzina – jedinice procene

- *Story points*

- Sa njima se izražava veličina PB stavki
- Veličina *story points*-a je pod uticajem nekoliko faktora uključujući kompleksnost i fizičku veličinu, tj. nekoliko faktora se kombinuje u jednu (relativnu) vrednost
- Cij je da se različiti *story*-ji mogu porebiti
  - Npr. $story_1 = 2$, $story_2 = 8 \rightarrow$ drugi *story* je 4 puta složeniji od prvog

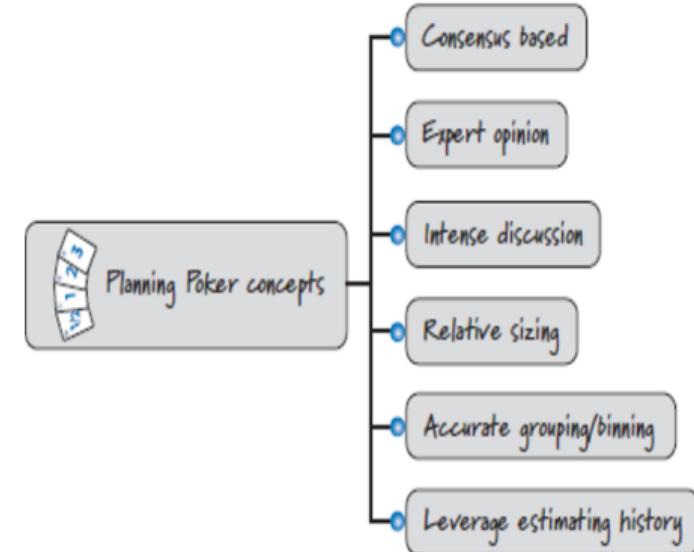
Procena i brzina – jedinice procene

- Čovek-dani/sati (*ideal days/hours*)

- Broj dana/sati potrebnih da bi se realizovao *story*
- Nije isto što i efektivno vreme (*elapsed time*) kada će nešto biti gotovo
  - Npr. četvrtina u košarci traje 10/12 minuta, a efektivno obično traje dosta duže
- Ovakva procena nekad zna biti nezgodna jer može uzrokovati pogrešno razumevanje
  - Ako za nešto procenimo da traje 3 čovek-dana ne znači da će to i biti urađeno za 3 dana od danas

Procena i brzina – Planning Poker

- *Planning Poker* je tehnika za dimenzionisanje stavki PB-a
- Baziran je na nekoliko koncepata
  - Konsenzus
  - Ekspertsko mišljenje
  - Intenzivna diskusija
  - Relativno dimenzionisanje
  - Precizno grupisanje
  - Iskoristiti prednosti istorije procena

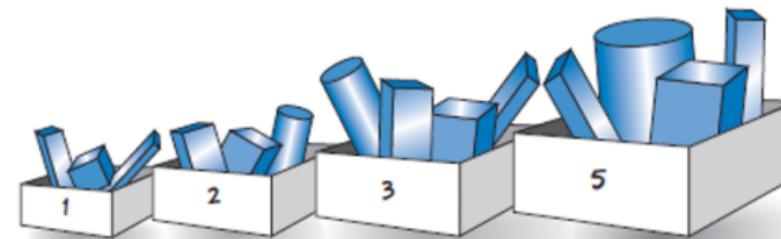

Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Procena i brzina – Planning Poker

- Skala procene

- Da bi izveo *Planning Poker* tim mora da se dogovori oko skale brojeva koju će koristiti za procenu
- Najčešće korišćena skala je bazirana na malo modifikovanoj sekvenци Fibonačijevih brojeva
  - 1, 2, 3, 5, 8, 13, 20, 40 i 100
- Slične stavke PB se grupišu i dodeljuje im se jedan broj

Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

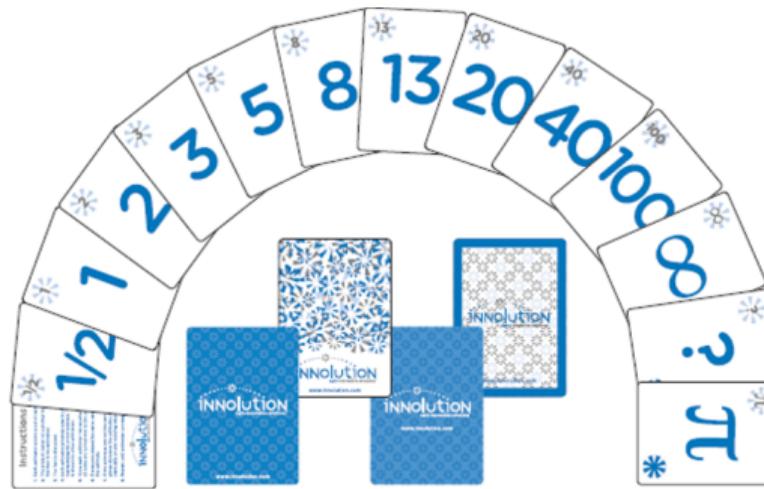
Procena i brzina – Planning Poker

- Kako se igra?

- Obavezno učestvuje čitav tim
- Tokom sesije *Product Owner* da prezentira, opiše i pojasni sve što je potrebno
- *Scrum Master* nadgleda sve i treba da pomogne da rezultati budu što kvalitetniji
- Svaki član razvojnog tima ima špil *Planning Poker* karata

Procena i brzina – Planning Poker

- Primer *Planning Poker* karata

Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Procena i brzina – Planning Poker

• Kako se igra?

- 0
  - Pojavljuje se u nekim špilovima, označava da je neka stavka ili urađena ili jako mala da nema smisla da joj se dodeljuje vrednost
- 1/2
  - Koristi se za sitne (minijaturne) veličine
- 1, 2, 3
  - Koristi se za male stavke
- 5, 8, 13
  - Koristi se za srednje stavke. Za mnoge timove vrednost 13 je gornja granica nečega što ide u sprint, sve preko ove vrednosti bi trebalo da se dekomponuje na više manjih stavki
- 20, 40
  - Koristi se za velike stavke, npr. *feature-level* ili *theme-level stories*
- 100
  - Koristi se za jako velike *feature* ili *epic*

Procena i brzina – Planning Poker

• Kako se igra?

- ∞ (beskonačno)
  - Stavka je toliko velika da nema smisla da joj se dodeljuje neki broj
- ?
  - Član tima ne razume stavku i zahteva dodatno pojašnjenje od *Product Owner-a*. Neki članovi timovi koriste ovu kartu da bi izbegli procenu jer nemaju ideju kakvu procenu da daju
- π (pi)
  - Koristi se kada neki član tim želi da pauzira igru („I'm tired and hungry and I want to get some pie!“). Često se koristi i karta sa šoljom kafe.

Procena i brzina – Planning Poker

● Pravila igre

- 1 *Product Owner* odabira stavku PBI koja se procenjuje i čita je timu
- 2 Razvojni tima raspravlja o stavci i eventualno postavlja pitanja *Product Owner*-u
- 3 Svaki član tima za sebe odabira kartu za tu stavku – to predstavlja njegovu procenu
- 4 Kada su svi odabrali kartu za sebe, odabrane karte se pokazuju svima drugima
- 5 Ako su svi odabrali istu kartu postignut je konsenzus i to postaje procena za tu PB stavku

Procena i brzina – Planning Poker

● Pravila igre

- 6 Ako procene nisu identične počinje diskusija u kojoj se razjašnjava zašto postoji razlika. Obično počinje tako da oni što su dali najvišu i najnižu procenu objašnjavaju svoje procene
- 7 Nakon diskusije ide se na korak 3 i sve se ponavlja do se ne dođe do konsenzusa

Procena i brzina – Planning Poker

- U *Planning Poker*-u cilj nije kompromis u timu već postizanje konsenzusa tima
- Konsenzus se obično postiže kroz dve ili tri runde glasanja
- Pokazalo se da se članovi tima na ovaj način motivišu da razmišljaju o detaljima svake stavke i da tokom igre steknu dodatno znanje o stavci PB-a

Procena i brzina – Šta je brzina?

- Brzina je količina posla završenog u sprintu
- Meri (računa) se kao suma procena svih stavki koje su završene u sprintu
  - Ne uključuju se stavke koje su parcijalno završene
- Brzina predstavlja osnovu za Scrum planiranje
  - Na osnovu brzine tima može se proceniti koliko sprintova je potrebno za novi *release*
- Brzina je takođe zgodna kao dijagnostika timu da izvrši evaluaciju koliko dobro primenjuje Scrum i kako može da poboljša korišćenje Scrum-a

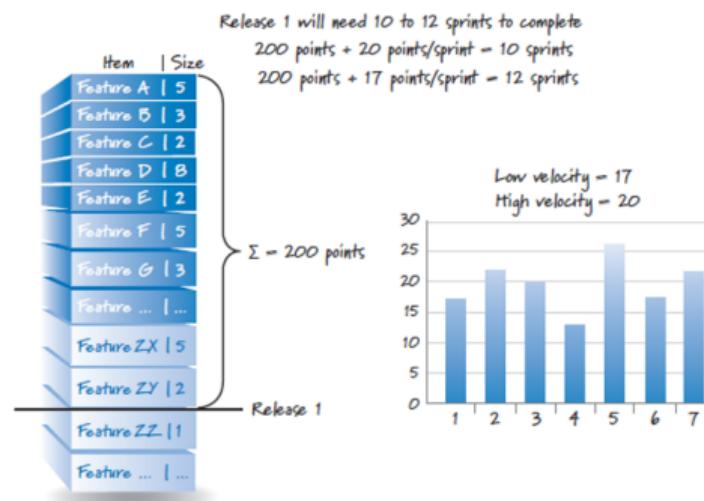
Procena i brzina – Računanje opsega brzina

- Za potrebe planiranja brzina kada se izrazi kao opseg
  - Npr. Tim obično može da uradi 25 do 30 poena u svakom sprintu
- Korišćenje opsega omogućuje nam da budemo tačni, ali ne i preterano precizni
- Pitanja poput „Kada će biti gotovo?“, „Koliko stavki može da se uradi?“, „Koliko će to da košta?“ se obično postavljaju u ranim fazama projekta kada detalji nisu baš poznati i kada tim ima najmanje informacija o projektu
  - U praksi se pokazalo da je opseg brzina zgodan za davanje odgovora na ova i slična pitanja

Procena i brzina – Računanje opsega brzina

Primer

- Umesto konkretnih vrednosti dajemo opseg vrednosti
- Procenjuje se donja i gornja brzina tima

Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Tehnički dug

- Pod pojmom tehničkog duga se podrazumevaju prečice kojima namerno idemo kao i mnoge loše stvari koje negativno utiču na softverski sistem
- Tehnički dug uključuje
  - Loš dizajn – dizajn koji je u početku imao smisla sada više nije dobar
  - Defekti – poznati problemi u softveru koji nisu uklonjeni
  - Nedovoljna pokrivenost testovima – postoje delovi softvera koji zahtevaju više testova ali se ne sprovode
  - Preterano manuelno testiranje – manuelno testiranje u segmentima gde bi bolje bilo automatsko
  - Slaba integracija i upravljanje *release*-ovima – sprovođenje ovih aktivnosti na način koji zahteva mnogo vremena i podložno je greškama
  - Slabo iskustvo u platformi/arhitekturi
  - ...

Tehnički dug

• Tri vrste

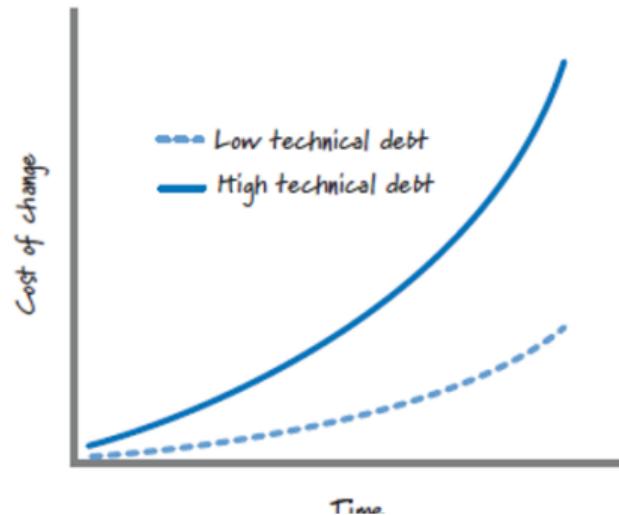
- Naivni (*naive technical debt*)
  - Nedovoljna obučenost tima, slabo iskustvo, nedostatak testiranja
  - Može se eliminisati kroz odgovarajuće obuke, bolje razumevanje problema, ...
- Neizbežan (*unavoidable technical debt*)
  - Npr. ne možemo predvideti kakav će dizajn biti aktuelan za par godina
  - Obično je nepredvidiv i teško da može da se spreči
- Strategijski (*strategic technical debt*)
  - Pogrešno donešene strategijske greške sa nekim softverskim projektom

Tehnički dug - Posledice

- *Unpredictable Tipping Point*
  - Jedna od karakteristika tehničkog duga je što nepredvidivo raste. U jednom momentu softver dolazi do tačke (*tipping point*) u kojoj više ne može da se kontroliše; čak i sitne izmene izazivaju velike probleme
- Povećanje vremena za isporuku (*Increased Time to Delivery*)
  - Što je trenutni dug veći to je brzina budućih radova sporija a time i vreme isporuke novih *release*-ova raste
- Značajan broj nedostataka (*Significant Number of Defects*)
  - Razvoj proizvoda postaje složeniji, a time se povećava broj (neotkrivenih) grešaka

Tehnički dug - Posledice

- Rast troškova razvoja i održavanja (*Rising Development and Support Costs*)
  - Ako je tehnički dug porastao do neke granice čak i male izmene zahtevaju dosta vremena, a time rastu i troškovi realizacije

Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Tehnički dug - Posledice

● Atrofija proizvoda (*Product Atrophy*)

- Ako se zbog tehničkog duga prestaju dodavati nove funkcionalnosti i popravke *bug-ova* proizvod prestaje biti atraktivan tekućim i potencijalnim klijentima. Klijenti će pre ili kasnije odustati od tog proizvoda.

● Smanjena predvidljivost (*Decreased Predictability*)

- Kada postoji značajan tehnički dug teško je vršiti bilo kakva precizna predviđanja; suviše je neodređenosti da bi rezultati bili smisleni

● Slabe performanse (*Underperformance*)

- Kako dug raste, ljudi očekuju sve slabije performanse u razvoju i time se smanjuju očekivanja šta je moguće uraditi u softveru

● Razočarenje (*Universal Frustration*)

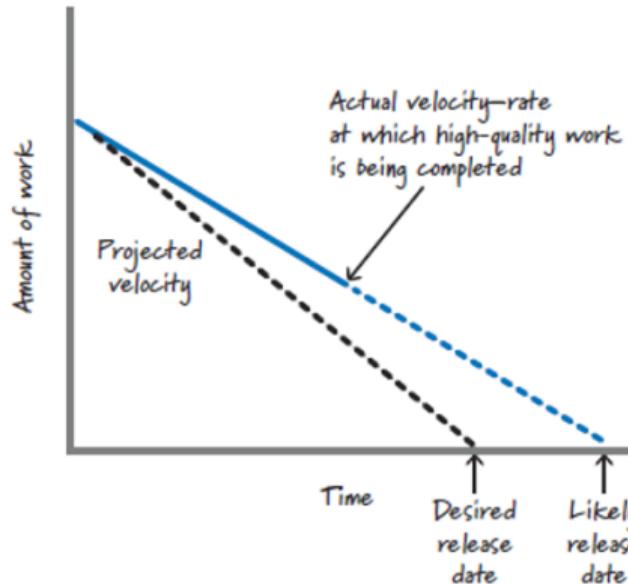
- Obično razvojni tim gubi volju za razvoj/održavanje sofvera sa velikim tehničkim dugom što na kraju obično rezultuje napuštanjem tima

● Smanjeno zadovoljstvo klijenata (*Decreased Customer Satisfaction*)

- Zadovoljstvo klijenata se smanjuje a frustriranost raste. Vrlo često klijenti ovo sa proizvoda preslikavaju i na razvojni tim i na čitavu kompaniju koja razvoja softver.

Tehnički dug - Razlozi

- Pritisak da se zadovolji rok

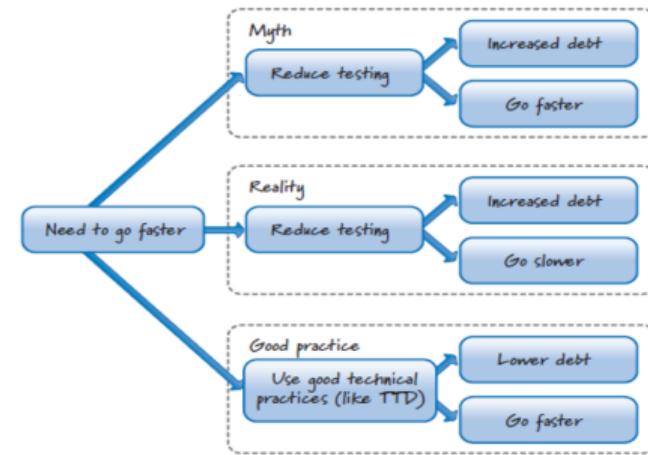
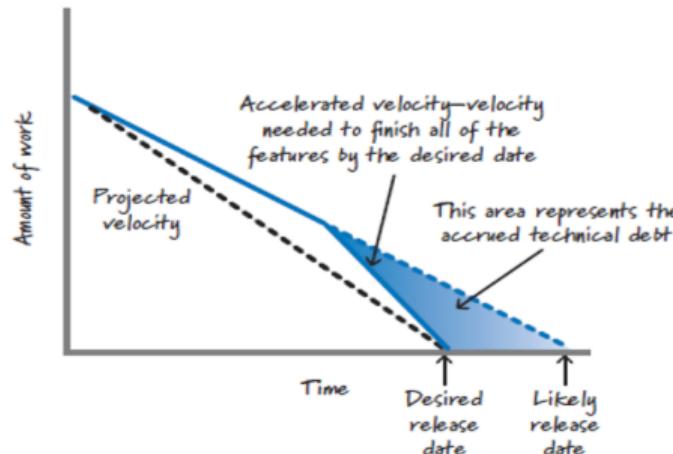
Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Tehnički dug - Razlozi

- Pokušaj da se lažno poveća brzina razvoja
  - Da li želimo smanjiti zahteve da *release* bude gotov do željenog datuma ili da se produži rok?
  - Vrlo često se odbijaju obe opcije i od tima se zahtevaju sve funkcionalnosti za kraći rok

Tehnički dug - Razlozi

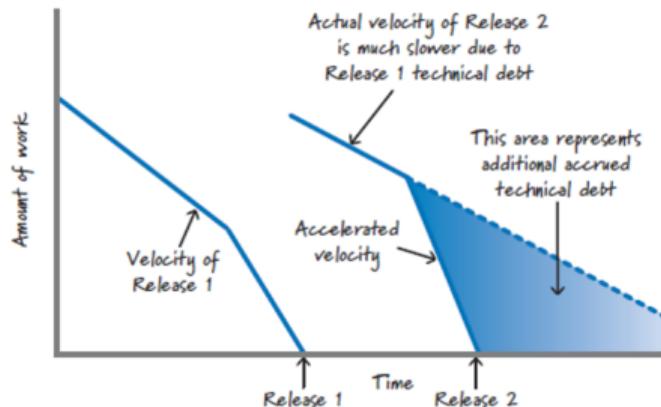
- Manje testiranja može ubrzati razvoj

Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Tehnički dug - Razlozi

- Dug raste na dugu
  - Primer: posledice razvoja *release 2* na tehnički dug nastao tokom *release-a 1*

Slika preuzeta iz: *Essential Scrum: A practical guide to the most popular Agile process*, Kenneth S. Rubin, Addison-Wesley, 2012.

Tehnički dug – Upravljanje rastom

- U jednom momentu dug se treba preseći
- Obično se prvo zaustavlja naivni tehnički dug
- Takođe, potrebno je uvideti da neizbežnog i strategijskog duga ima u meri koju je moguće sanirati

Tehnički dug – Upravljanje rastom

- Kako kontrolisati?

- Upravljanje rastom naivnog tehničkog duga
  - Korišćenje dobrih tehničkih iskustava
  - Refaktorisanje koda
- Korišćenje dobre/čvrste definicije završenosti
  - Na ovaj način se smanjuje ili uopsšte nema tehničkog duga na kraju sprinta
- Dobro razumevanje ekonomike tehničkog duga
  - Kako tehnički dug utiče na rast troškova

Tehnički dug – Servisiranje

- Poslednja aktivnost u upravljanju tehničkim dugom je servisiranje ili „otplata“ duga
- Obično se gledaju tri kategorije sa stanovišta statusa duga
  - Dug koji se naprosto desio
    - Razvojni tim nije ni bio svesan duga sve do određenog trenutka
  - Poznati tehnički dug
    - Dug koji je poznat timu već neko vreme
  - Ciljani tehnički dug
    - Dug koji je poznat i označen je za servisiranje od strane razvojnog tima

Tehnički dug – Servisiranje

- Na osnovu prethodnih kategorija predložen je sledeći algoritam za servisiranje
  - 1 Odrediti da li algoritam treba da se servisira, ako treba ide se na korak 2.
  - 2 Ako se tokom kodiranja detektuje dug koji se naprsto desio treba ga popraviti. Ako količina ovog duga prelazi neku razumnu granicu treba ga popraviti do te granice, a ostatak klasifikovati kao poznati tehnički dug.
  - 3 U svakom sprintu određena količina poznatog tehničkog duga treba da se odvadi od ukupnog tehničkog duga, tj. da se servisira u okviru tog sprinta.

Tehnički dug – Servisiranje

- Nije potrebno servisirati sve tehničke dugove
  - Proizvod koji je pri kraju životnog toka
  - Prototip koji se više neće koristiti
  - Proizvod napravljen da se koristi neki kraći period